

Визия за създаване на Механизъм за финансиране на гражданския сектор

Общи въпроси

1. Целта на Механизма е създаване на устойчива система за финансиране на организациите на гражданското общество, който да допринася за развитието на тези организации в Република България и превръщането им в реален фактор при формулиране на приоритетите на държавата, общините и местните общности.

Този Механизъм следва да замени досегашния механизъм за разпределение на средства от Резерва от средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), вписани в централния регистър по [чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел](#), предвиден със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Целта му е насърчаване на обществено значими инициативи в изпълнение на Стратегията за подкрепа на развитието на гражданските организации в Република България. От обхвата на документа се изключват Национално представителни организации на и за хора с увреждания съгласно Закона за интеграция на хората с увреждания и други организации, получаващи субсидии при условията и по реда на специални закони.

2. Принципи на финансирането на гражданските организации:

- **Прозрачност и откритост**, включително на целите, финансирането, дейността и участниците/създателите на организациите, кандидатстващи и получавали публични средства;
- **Устойчивост** на предоставяното финансиране;
- **Ефективност и ефикасност** – видимост на резултатите и оптимална цена на тези резултати;
- **Предвидимост** – ясни срокове, кога се обявяват темите, за които се получава финансиране, кога се очаква годишното набиране на проекти;
- **Отчетност и публичност** на резултатите, докладите, анализите и отчетите;
- **Партньорство** при разработване на приоритети, цели, критерии и участие при оценката на резултатите.

3. Конкретните дейности и програми, за които ще се предоставят средствата, ще бъдат определени въз основа на приетата Стратегия за подкрепа на развитието на гражданските

организации в Република България. Тези дейности могат да включват:

- Подкрепа за предоставяне на услуги, консултации, помощ за развитие и др. за гражданския сектор;
- Насърчаване на участието на гражданите и гражданските организации в процесите на взимане на решения;
- Развитие на доброволчеството;
- Насърчаване на сътрудничеството, взаимодействието и работата в мрежи на граждански организации, подкрепа за дейности, свързани с представителство на гражданското общество;
- Изследвания, свързани с гражданския сектор, информация и документиране на развитието на гражданското общество;
- Иновативни инициативи, нови идеи и др.

4. Всеки първостепенен разпоредител с бюджет може да отделя средства от бюджета си за финансиране на проекти на неправителствени организации (НПО). **Министерският съвет приема основни принципи (задължителни правила) за финансиране на неправителствени организации, които трябва да бъдат спазвани при предоставяне на средства за проекти на НПО от бюджетите на отделните първостепенни разпоредители с бюджет.**

Разпределяне на средствата

За 2013 г. – Отговорно за конкурсния принцип за предоставяне на средства за финансиране на гражданските организации е Министерството на правосъдието в качеството ѝ на институция, в която е базиран Централния регистър за ЮЛНЦ в обществена полза), като всички процедури с набиране на предложения, оценяване, селекция и мониторинг, може да се възложат на **външна организация по механизма на техническата помощ**, използвана от различни донорски програми. В зависимост от общия размер на отпуснатите средства за проекти на граждански организации, между 7 и 10 % от предвидените средства за финансиране може да бъдат използвани за управление на програмата от техническата помощ (по примера на Норвежкия Фонд за НПО). Тези средства ще бъдат използвани за наемане на външни експерти, осъществяване на последващ мониторинг, следене на извършваната дейност по проектите, проверка на отчетите и представяните документи и т.н.

Съществуват **два варианта** за ролята на техническата помощ:

- **Вариант 1** – Избраната организация получава единствено средствата за своето възнаграждение (определеният процент от цялата сума) и помага на Министерството на

правосъдието на всички етапи от процедурата, но Министерството сключва договори с избраните организации и превежда сумите по тях от своята сметка.

- **Вариант 2** - Избраната организация получава цялата сума за финансирането на проекти и договорите се сключват между спечелилите кандидати и организацията (а не Министерството). Организацията, управляваща средствата се отчита на Министерството на правосъдието за свършената от нея работа съгласно договора, подписан между нея и Министерството, в който ясно са описани всичките ѝ задължения.

От 2014 г. - Създаване и/или избор на специална независима организация - отделно юридическо лице. Ако се използва съществуваща вече структура, за нея също трябва да се приложат описаните по-долу принципи, като развитие на гражданското общество стане основна цел на съответната структура.

В управлението на юридическото лице трябва да има представители, избрани от граждански организации, които да имат поне 5 години реално осъществявана дейност. Допълнително ще се приемат ясни правила за начина на избор на представителите на граждански организации, избягване на конфликт на интереси и структура на тази организация. В управлението ѝ ще има и представители на държавни институции - Министерството на правосъдието, Министерството на финансите, Министерството на труда и социалната политика, свързани с неправителствения сектор. Представителите на гражданските организации са равен брой на представителите на държавните институции. Подобни структури са създадени в Република Естония, Унгария и Хърватия.

Организацията ще поеме разпределянето на конкурсните средства вместо външната техническа помощ и по този начин ще се натрупа капацитет в една структура, която да подкрепя развитието на гражданското общество (съответно средствата, отиващи за техническа помощ през 2013 г., ще отиват за администриране на програмата от организацията през 2014 г. и следващите години). Държавата ще предоставя ежегодно финансов ресурс, който се определя на годишна база според възможностите на бюджета.

Размер и вид на финансирането

Кой може да кандидатства:

- Само организации в обществена полза, вписани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел (ЦРЮЛНЦ)

и регистрирани в създадени най-малко една година преди кандидатстването, и които са изпълнили поне един проект/инициатива.

Кой не може да кандидатства:

- Организации, които не са приключили предходен проект (не са подали финален отчет), финансиран по същия ред;
- Организации, които са имали задължението, но не са подали в законоустановения срок отчет за дейността си в ЦРЮЛНЦ в обществена полза към Министерството на правосъдието;
- Организации, които получават субсидия/финансиране на друго основание от държавния бюджет (с изключение на организациите, предоставящи социални услуги като делегирана държавна дейност);
- Юридически лица, които са създадени от държавни или местни власти или в чиито органи на управление и контрол участват действащи политически представители на централната и местните власти, както и техни родственици по пряка и съребрена линия и/или други свързани лица, които могат да окажат въздействие при избора на проекти;
- Финансиране не може да бъде предоставено за дейности, които са вече финансирани от други публични средства и програми (национален бюджет, европейски и международни програми).

Проверката ще бъде извършвана на етап кандидатстване, подписване на договор и изпълнение на проектите.

Видове безвъзмездна финансова помощ (БФП):

- Проекти с период на изпълнение до 1 година;
- Проекти с период на изпълнение до 2 години, които подкрепят подобряване на средата за неправителствените организации или имат стратегическо значение за развитието на гражданското общество в Република България. Средствата, отделяни за такъв тип проекти не може да са повече от 20 % от общия годишен бюджет на конкурса.

Индикативни размери на БФП:

За проекти с период на изпълнение до 1 година – максимален размер 50 000 лв.

За проекти с период на изпълнение до 2 години – максимален размер – 80 000 лева.

Организациите трябва да предоставят не по-малко от 5 % собствен принос, който може да е и нефинансов, за което следва да се изработят ясни правила за остойностяване.

Авансовото плащане да бъде в размер на 50 % от сумата на проекта, която да се предоставя при подписване на договора, а 40 % от финансирането се предоставят след представяне на междинен отчет преди края на календарната година (до 20 декември). 10 % от средствата се предоставят до 30 дни след подаване на финален отчет. Ако предоставените средства не се изразходват съгласно заложените в проекта дейности, те подлежат на връщане в срок от 30 дни след окончателното констатиране на нарушенията.

Една организация може да кандидатства само с един проект в рамките на една процедура за набиране на проектни предложения.

Дейности, които няма да се подкрепят:

- Проекти, подкрепящи конкретна политическа партия или религиозна дейност;
- Медицинско лечение или операции в страната и чужбина;
- Дейности с цел печалба;
- Дейности извън Република България;
- Дарения за благотворителни кампании;
- Проекти, които насърчават расова, етническа, религиозна или друга нетолерантност.

Процедура

1. Избор на организация, която да управлява целевите средства за финансиране на развитието на гражданското общество.
2. Откриване на процедура за БФП – Обявата се публикува на Интернет страницата на Министерството на правосъдието, национална медия (печатна), както и в посещавани интернет страници от неправителствени организации, за да достигне информацията до максимален потенциални участници. Обявата, заедно с насоките за кандидатстване и формуляра за кандидатстване се публикуват най-малко 30 дни преди крайния срок за кандидатстване. Към тези документи се прилага и таблица с примерна времева рамка – до кога се очакват резултати, кога се очаква стартирането на проектите, кога се очаква да приключат и т.н. В таблицата ще се указва максимално допустимата продължителност за едногодишни и за двугодишни проекти.
3. Предвижда се адрес за контакт за задаване на въпроси и допълнителни разяснения. Зададените въпроси се обобщават

и отговорите им се публикуват на Интернет страницата на програмата. На всеки въпрос ще се отговаря до 3 работни дни.

4. Стремешът е процедурите да са възможно най-опростени, като основните документи да се изискват не при кандидатстване, а преди подписване на договор с институцията, която отговаря за разпределението на тези средства. За целта при кандидатстване може да се подава декларация, че кандидатстващата организация отговаря на условията.

Оценка на проектните предложения

1. Организацията, управляваща целевите средства, организира оценяването на постъпилите предложения, съгласно изработена Методика, в която са включени предварително зададени критерии, като например връзка на предложените дейности с целите на организацията, опит на кандидата, ефективност на предлаганите дейности и т.н. Въз основа на подадените оценки се прави класиране, което се представя пред оценителна комисия. Всяко предложение се преглежда от двама независими експерти. При значително разминаване на техните оценки, предложението се оценява от трети експерт.
2. Всяка година до 31 март на съответната година се назначава оценителна комисия в състав минимум 7 и максимум 11 души, в която влизат поне 4 представители на НПО. Комисията **се назначава** от **Министъра** на правосъдието или от външната организация след съгласуване с министъра на правосъдието и в нея се изисква участие на представители на отговорните министерства.
3. Експертите и членовете на комисията подават декларации за наличие/липса на конфликт на интереси. Проверка на подадените декларации може да се прави по реда на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси. При наличие на конфликт на интереси, членът на комисията си подава самоотвод. Комисията взема окончателно решение за класирането на предложенията и отпускането на грантовете в срок не по-късно от 45 календарни дни от крайния срок за кандидатстване. Със спечелилите кандидати се сключват договори.
4. Публикуване в Интернет на информация за финансираните инициативи чрез добавяне на модул към съществуваща Интернет страница (като например Информационен портал за НПО в Република България - <http://www.ngobg.info>), на който избраната за техническа помощ организация публикува цялата информация за финансираната инициатива – дейности, очаквани резултати, кандидатстващата организация и нейните партньори, както и размера на отпуснатото финансиране и финалните отчети. На тази Интернет страница

може впоследствие да се качи информация за всички НПО, финансирани от държавата по различни програми (вкл. фондовете за НПО в отделните министерства, държавно делегирани дейности, европейски програми).

Мониторинг и отчетност

Всяка организация подава технически и финансови отчети за изпълнението на проектите:

- Междинен отчет – подава се за всяко шестмесечие от изпълнението на проекта;
- Финален отчет – до един месец след приключване на проектните дейности.

Освен това в ежегодните отчети към ЦРЮЛНЦ се добавя и информация за получените средства от държавата и как те са били изразходвани. Ще се предвидят мерки за санкциониране при неподаване на отчети в Централния регистър – тези организации да нямат право да получават средства от държавния бюджет.

Една от задачите на организацията, управляваща целевите средства следва да бъде свързана с осъществяването на мониторинг, който е няколко вида:

- Мониторинг на физическото изпълнение на инициативите – ще се следи доколко дейностите, описани в проектното предложение се изпълняват реално и в рамките на времевия график на проекта и дали се постигат заложените резултати/цели;
- Проверка на финансовото изпълнение – ще се следи доколко разходите са направени съгласно одобрения бюджет и изискванията на конкурса и Закона.

Оценка на резултатите

- Оценка на ефективността на финансиране и постигнати резултати и въздействие – на ниво извадка от отделни инициативи, на ниво тематично финансиране, както и постигане на заложените цели и приоритети в Стратегията за подкрепа за развитието на гражданските организации.